

BOUWEN AAN MVO

MVO standaard voor de bouw

Branche-afgeleide VHS

Deel B: de regeling (fase 1 en 2)

Auteursrecht voorbehouden. Behoudens uitzondering door de wet gesteld mag zonder schriftelijke toestemming van SKG-IKOB Certificatie B.V. niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van fotokopie, microfilm, opslag in computerbestanden of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op gehele of gedeeltelijke bewerking SKG-IKOB Certificatie B.V. is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor verveelvoudiging te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden, voor zover deze bevoegdheid niet is overgedragen c.q. rechtens toekomt aan de Stichting Reprorecht. Hoewel bij deze uitgave de uiterste zorg is nagestreefd, kunnen fouten en onvolledigheden niet geheel worden uitgesloten. SKG-IKOB Certificatie B.V. aanvaardt derhalve geen enkele aansprakelijkheid, ook niet voor directe of indirecte schade, ontstaan door of verband houdende met toepassing van deze door SKG-IKOB Certificatie gepubliceerde uitgave.

Versie	1.4 VHS
Documentdatum	15 juli 2013 (Generieke versie); 1 mei 2014 (VHS-versie)
Aantal Pagina's	24
Vrijgegeven	

Inhoudsopgave

1	Bestuur en Management	4
	Omgaan met belanghebbenden	4
	Transparantie	4
	Verantwoording	5
	Ethisch gedrag	7
2	Mens en werk	9
	Algemeen	9
	Arbeidsrecht	9
	Arbeidsrelatie	10
	Personeelsbeleid	11
	Gezondheid en veiligheid	12
	Persoonlijke ontwikkeling	13
3	Klant	15
	Communicatie en informatie	15
	Contractvorming	16
	Gezondheid en veiligheid	16
	Duurzame consumptie	17
	Dienstverlening, ondersteuning en het oplossen van klachten en geschillen	17
	Privacy en gegevensbescherming	18
4	Milieu	19
	Vervuiling, afval en gevaarlijke stoffen	19
	Hulpbronnen	20
	Klimaatverandering	21
	Milieubescherming, biodiversiteit en herstel van natuurlijke leefgebieden	22
5	Maatschappij	23
	Maatschappelijke betrokkenheid	23
	Opleiding en ontwikkeling	24
	Werkgelegenheid, inkomen en welzijn	24

1 Bestuur en Management

Omgaan met belanghebbenden	
B1	Uw organisatie is aangesloten bij een partner (brancheorganisatie, kenniscentrum of opleidingsinstituut)
B2	Uw organisatie weet wie de belanghebbenden zijn tijdens het plannen en uitvoeren van bedrijfsactiviteiten en (verbeter)projecten en betreft hen daar waar nodig
B3	Uw organisatie sluit zich aan bij initiatieven van uw partners

Toelichting B2

- Deze betrokkenheid leidt ertoe dat u de belanghebbenden en hun belangen erkent en andersom, dat uw organisatie en uw belangen erkend worden door de belanghebbenden.
- Dit impliceert dat uw belanghebbenden in kaart zijn gebracht zodat duidelijk is wie zij zijn en waarom zij belangrijk zijn. Maak een onderscheid tussen interne belanghebbenden, zijnde de medewerkers van uw organisatie, en externe belanghebbenden. Deze externe belanghebbenden kunt u weer verdelen in directe belanghebbenden, zijnde degenen waarmee u (financieel) zaken doet, en indirecte belanghebbenden (zoals concurrenten, overheden en de media).
- **VHS:** Binnen VHS-verband kan worden gedacht aan bijvoorbeeld verbeterprojecten maar ook aan generieke bedrijfsvoering. VHS heeft dit ingevuld door middel van een 'weergave speelveld VHS'. Het resterende deel dient het bedrijf zelf in te vullen, bijvoorbeeld v.w.b. werknemersgroepen, leveranciers, klantgroepen, aandeelhouders.

Toelichting B3

- Deze eis impliceert dat u niet alleen aangesloten bent bij bijvoorbeeld een branche organisatie, maar ook meedoet aan (MVO) initiatieven van een dergelijke organisatie. Bijvoorbeeld als die branche organisatie aandacht besteedt aan duurzaamheid, mobiliteit, AOW, CAO of andere actuele zaken die spelen in uw sector.
- **VHS:** Partners kunnen bijvoorbeeld zijn: leveranciers, opdrachtgevers, collega-bedrijven. VHS neemt deel aan Europees EPD-project. Daarnaast wordt deelgenomen in overleg Politiekeurmerk (waaronder deelname aan diverse werkgroepen).

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Transparantie	
B12	Uw organisatie heeft actueel zicht op de beschikbare en gewenste competenties (kennis, opleiding, vaardigheden) van medewerkers, de (individuele) behoeften van afnemers, de (operationele) processen en de financiën van de organisatie.
B13	Uw organisatie staat invloed van interne belanghebbenden op uw MVO activiteiten toe
B14	Uw organisatie heeft een strategie voor de middellange termijn (3-5 jaar) met daarin een duidelijk bedrijfsprofiel en ambities die ook op MVO betrekking hebben

Transparantie				
B15	Niet van toepassing voor VHS-leden			
	Uw organisatie maakt in geval van bouwactiviteiten gebruik van een bouwdoos; bij andere projectactiviteiten gebruikt uw organisatie een projectdossier			
B16				
	Uw organisatie is in staat systematisch informatie te vinden, te verzamelen, te interpreteren en te vertalen ten behoeve van doelgerichte besluitvorming			
B17				
	Uw organisatie ontwikkelt en verspreidt intern kennis ten behoeve van het functioneren van uw organisatie en de kwaliteit en efficiency van uw (verbeter)projecten en u kunt deze kennis toepassen in uw organisatie en in uw (verbeter)projecten			

Toelichting B12

- Vanuit de optiek van de besturing van de organisatie is het van belang dat u zicht heeft op de competenties van medewerkers, zodat zij op de juiste wijze ingezet worden. Nadere (MVO) eisen ten aanzien van medewerkers zijn genoemd in het thema Mens en Arbeid.
- Vanuit de optiek van de besturing van de organisatie is het van belang dat u de behoeften van uw afnemers kent en hen eventueel verdeelt naar diverse doelgroepen die u gericht en apart benadert. Nadere (MVO) eisen voor het omgaan met klanten vindt u in het thema Klant.
- **VHS:** Een mogelijke (gedeeltelijke) invulling kan zijn de door de branche ontwikkelde competentie-overzichten. Op VHS-niveau wordt daar geen invulling aan gegeven. Een bedrijf zal de FME-methode kunnen gebruiken en daarmee invulling aan deze vraag kunnen geven.

Toelichting B13

- **VHS:** Dit kan vanuit een ondernemingsraad of gelijksoortige werknemersvertegenwoordiger, of bijvoorbeeld via lijnoverlegvormen

Toelichting B16

- Deze activiteiten kunt u bijvoorbeeld ondersteunen met Business Intelligence systemen, de opvolger van Management Informatie Systemen. Met een Business Intelligence systeem kunt u uit uw basisgegevens diverse (actuele) overzichten en rapportages samenstellen, die u inzicht geven in de mate waarin u uw doelstellingen heeft bereikt en die u helpen bij het eventueel bijsturen van uw activiteiten zodat uw doelstellingen gehaald worden.

Toelichting B17

- Het is van belang dat u in staat bent de beschikbare informatie, vakkennis, ervaring en vaardigheden in uw organisatie of in uw branche betekenisvol voor u te maken en te zorgen dat medewerkers er op de juiste manier mee omgaan.
- Door medewerkers meer kennis te verschaffen kunt u bureaucratische structuren vermijden en flexibeler werken.

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Verantwoording				
B26				
	De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van management en medewerkers in uw organisatie zijn duidelijk			
B27				
	De (jaar)doelstellingen van uw organisatie zijn meetbaar en de bijbehorende resultaten worden regelmatig getoetst			

Verantwoording				
B28				
Uw organisatie informeert de interne en directe belanghebbenden over de wijze waarop u bent omgegaan met hun verwachtingen en belangen				
B29				
Uw organisatie rapporteert tenminste op jaarbasis over de MVO activiteiten en het resultaat van uw MVO activiteiten				
B30				
Er is onafhankelijk toezicht op de activiteiten en eventuele (verbeter)projecten van de organisatie				

Toelichting B26

- Verantwoordelijkheden en bevoegdheden stelt u vast voor iedere individuele medewerker. U maakt daarbij gebruik van functiebeschrijvingen, zodat medewerkers met dezelfde functie, dezelfde verantwoordelijkheden en bevoegdheden krijgen.
- Ook maakt u de gezagsverhoudingen tussen medewerkers duidelijk in een (project)organisatieschema.
- **VHS:** invulling kan plaatsvinden op basis van ISO 9001

Toelichting B27

- U kunt uw doelstellingen meetbaar maken door er zogenaamde succesfactoren, normen en prestatie-indicatoren aan te koppelen. Stel dat uw doel is dat u de tevredenheid van uw klanten wilt verhogen. Een succesfactor bij deze doelstelling is dan bijvoorbeeld het op tijd opleveren van producten. De prestatie-indicator het percentage op tijd geleverde producten
- Bij het vaststellen van uw doelstellingen stelt u ook het bijbehorende beleid vast. Hierbij bepaalt u het tijdspad waarlangs en de middelen waarmee u gestelde doelen wilt gaan realiseren. De middelen zijn bijvoorbeeld investeringen, voorlichting, samenwerking, controle. Al deze middelen brengen kosten met zich mee; de verwachte kosten moeten dus in het beleid duidelijk naar voren komen.
- **VHS:** invulling kan plaatsvinden op basis van ISO 9001

Toelichting B29

- Dit impliceert dat u zowel rapporteert over MVO activiteiten die u denkt te gaan doen als MVO activiteiten die u heeft uitgevoerd.
- Net zoals bij het formuleren van doelstellingen en beleid zult u ervoor moeten zorgen dat deze MVO activiteiten specifiek en meetbaar zijn, zodat de (maatschappelijke) kosten en opbrengsten / resultaten ervan duidelijk zijn.
- Zorg ervoor dat MVO activiteiten van jaar tot jaar vergelijkbaar zijn en dat trends zichtbaar worden.
- Voor organisaties van wat grotere omvang is het gebruik van een in de markt verkrijgbare MVO rapportage standaard aan te bevelen.

Toelichting B30

- **VHS:** Een invulling kan zijn het toezicht door een certificatie-instelling op productkwaliteit (bijvoorbeeld door SKG).

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Ethisch gedrag						
B36						
U en uw organisatie voldoen aan de wet- en regelgeving, richtlijnen en brancheafspraken						
B37						
Medewerkers kunnen misstanden in de organisatie melden zonder dat zij daardoor benadeeld worden						
B38	Niet van toepassing voor VHS-leden					
U voorkomt belangenverstrengeling						
B39	Niet van toepassing voor VHS-leden					
Uw organisatie houdt zich aan de beroepscode van de beroepen waarbinnen de medewerkers van de organisatie werkzaam zijn						
B40						
Uw organisatie houdt zich aan de gedragscode van de beroepen waarin de medewerkers van de organisatie werkzaam zijn en de gedragscode die voor de organisatie zelf geldt						
B41						
Uw organisatie kent een gezonde balans van het nastreven van het eigenbelang versus belangenbehartiging van anderen						

Toelichting B36

- Dit betekent dat u zich regelmatig op de hoogte stelt van wat (wettelijk) is vastgesteld en dat u ernaar handelt.
- U verricht geen handelingen waarmee u de voor u geldende wet- en regelgeving ontwijkt.
- **VHS:** De branche-organisatie kan een belangrijke functie hebben in het faciliteren en beheren van deze informatie. VHS neemt actief deel in normcommissies en volgt wet- en regelgeving en communiceert via ledenvergadering en TC en geeft daarmee invulling aan deze eis.

Toelichting B37

- U voorkomt met deze openheid dat medewerkers klokkenluiders worden, dat wil zeggen dat zij misstanden al dan niet anoniem naar buiten brengen omdat zij er intern niet mee terecht kunnen. Vaak wordt gedacht dat een klokkenluider altijd een integer persoon is. Dit hoeft echter niet zo te zijn; ook iemand die aanvankelijk aan de bekritiseerde praktijken heeft meegedaan, en vervolgens spijt kreeg en misstanden openbaar maakt, is een klokkenluider.
- Deze openheid zorgt er ook voor dat verschillen in de perceptie van misstanden boven water komen.

Toelichting B39

- **VHS:** Er is geen beroepscode binnen VHS-verband van toepassing. Daarmee wordt invulling gegeven aan deze eis.

Toelichting B40

- Een gedragscode is een expliciete beschrijving van de normen en waarden voor het gedrag binnen bepaalde beroepen of het gedrag van organisaties. Het is een vorm van zelfregulering. Een gedragscode kan over veel specifiekere zaken gaan dan een beroepscode.
- In grotere organisaties zijn gedragscodes vaak deel van corporate governance. In het Midden- en Kleinbedrijf worden dergelijke voorschriften meestal door brancheorganisaties ontwikkeld
- U bent met deze gedragscode in staat morele problemen op te lossen.
- **VHS:** Model voor gedragscode FME-CWM brancheverenigingen. Hierin staan regels van toepassing voor de leden en door leden gevolgd dienen te worden. Daarmee wordt invulling gegeven aan deze eis.

Toelichting B41

- Alleen het eigenbelang nastreven, in de veronderstelling dat als iedereen dat doet, leidt misschien op de korte termijn tot meer welvaart, op de lange termijn berokkent het schade aan het milieu en de samenleving. U zult dus een goed evenwicht moeten vinden tussen zorg voor uw eigen voortbestaan (winst maken) versus het voorkomen van lange termijn schade. Het voorkomen van die schade kan op korte termijn extra kosten met zich meebrengen. U kunt uw inspanningen op dit gebied zichtbaar maken in het jaarverslag.
- **VHS:** Goedkeuring volgt uit andere toetspunten gerelateerd aan belanghebbenden, zoals werknemers, omwonenden.

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

2 Mens en werk

Algemeen				
A1				
Uw organisatie beschermt de privacy van haar werknemers en hun persoonlijke gegevens zodat deze niet voor oneigenlijk gebruik beschikbaar komen				

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Arbeidsrecht				
A3				
Uw organisatie heeft voor alle werknemers, waarvoor u directe verantwoordelijkheid draagt, een schriftelijke arbeidsovereenkomst met bijbehorende sociale afdrachtverplichtingen				
A4				
Uw organisatie betaalt in alle voorkomende gevallen gelijk loon voor gelijkwaardig werk, ongeacht de uitvoerende persoon				
A5				
Uw organisatie betaalt altijd door in geval van ziekte en/of ander verzuim, of organiseert dat via een derde				
A6				
Uw organisatie voldoet steeds volledig aan de inhoud van uw schriftelijke arbeidsovereenkomsten				
A7				
Uw organisatie heeft een regeling omtrent een vorm van compensatie voor overwerk.				

Toelichting A1

- **VHS:** Binnen productiebedrijven is de grootste risicofactor het onvoldoende afschermen van personeelsgegevens ten opzichte van andere medewerkers. De focus van toetsing ligt dan ook vooral op interne ICT binnen de afdeling PZ.

Toelichting A3

Dit voorkomt tevens schijnzelfstandigheid en schijnconstructies die concurrentievervalsing zijn.

VHS: Het kan voorkomen dat er voor oudere werknemers incidenteel geen arbeidsovereenkomst bestaat. Als alternatief dient u wel uw financiële verplichtingen naar derden aantoonbaar te maken alsmede voldoende indicatie dat betreffende medewerker onder het bedrijfsinterne rechtssysteem valt. De focus binnen productiebedrijven ligt daarnaast ook bij inzet van vakantiekrachten.

Toelichting A4

- Dit is een basisrecht vanuit het gelijkheidsbeginsel.
- Dit sluit niet uit dat als door een werknemer beter wordt gepresteerd dan conform verwachtingen, een extra vergoeding op zijn plek is.
- **VHS:** Een vorm van een salarishuis, goedgekeurd door een personeelsvertegenwoordiging geeft al snel vertrouwen in de invulling van het gelijkheidsbeginsel. Toetsing zal zich daarop richten alsmede op de verschillen tussen man-vrouw en jongeren-ouderen, logischerwijze afgezet tegen anciënniteit.

Toelichting A5

- **VHS:** Voor zover een CAO (veelal kleinmetaal of grootmetaal) van toepassing is, zal dit op brancheniveau geregeld zijn. Een eenmalige generieke toets is dan voldoende.

Toelichting A6

Dit betekent dat een arbeidsovereenkomst na het afsluiten niet in een la belandt, maar dat gedurende iemands loopbaan steeds wordt getoetst dat uitgevoerde werkzaamheden overeenkomen met de inhoud van die arbeidsovereenkomst.

Toelichting A7

Overwerk dat binnen de grenzen van het redelijke valt en het gevolg is van het uitoefenen van het beroep dient altijd gecompenseerd te worden en vindt in overleg met de medewerker plaats. Excessief overwerk, dus buiten het redelijke, moet vermeden worden, en als het dan toch plaatsvindt is dat tegen een compensatie en in overleg. **VHS:** E.e.a. is afhankelijk van de functie en de aard van de daarbij behorende werkzaamheden. Een compensatieregeling moet in redelijkheid overwerk compenseren. Op welke wijze daarin gecompenseerd wordt, is vrij invulbaar. Mogelijk is dit punt deels al via CAO geregeld.

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Arbeidsrelatie						
A12	Uw organisatie maakt bij uitbesteding van werkzaamheden, productie of dienstverlening duidelijke afspraken over verantwoordelijkheden tijdens de uitvoer van de werkzaamheden					
A13	Uw organisatie heeft een vorm van werknemersvertegenwoordiging					
A15	Uw organisatie heeft een vertrouwenspersoon aangewezen zodat iedereen, met een bepaalde zorg of een probleem veilig bij iemand terecht kan					
A16	Uw organisatie gebruikt uw bevindingen uit het overleg met uw werknemersvertegenwoordiging om uw bedrijfsvoering verder te verbeteren					
Arbeidsrelatie						
A17	Uw organisatie beperkt de hoeveelheid overwerk en voorkomt dat het structureel wordt, door te onderzoeken waardoor het ontstaat en redenen ervoor weg te nemen					

Toelichting A12

Zowel voor u als voor derden (partijen waaraan u uitbesteedt) als de betrokken werknemers wordt hieraan voorafgaand aan de werkzaamheden duidelijkheid gegeven.

Toelichting A13 en A16

Een werknemersvertegenwoordiging dient ter bevordering van de dialoog en daarmee de verbinding tussen bedrijfsleiding- en plannen en de uitvoerders ervan.

- Vanaf 50 medewerkers dient dit een ondernemingsraad te zijn. Rechten en plichten zijn in de wet op de ondernemingsraden vastgelegd.
- Wanneer de onderneming meer dan 10 werknemers maar minder dan 50 werknemers heeft en er geen ondernemingsraad is, moet er, indien de meerderheid van het personeel dit wil, een personeelsvertegenwoordiging ingesteld worden, die ook een aantal bevoegdheden heeft .
- Met minder dan 10 werknemers dient er in ieder geval overleg te zijn over de bedrijfsvoering en gerelateerde werkzaamheden.
- **VHS:** Indien er geen werknemersvertegenwoordiging ingesteld is, kan hier invulling aan gegeven worden door bijvoorbeeld vormen van werkoverleg.

Toelichting A15

- Een vertrouwenspersoon is niet wettelijk verplicht. Wel is een werkgever verplicht werknemers te beschermen tegen factoren die chronische stress kunnen veroorzaken zoals werkdruk, pesten, (seksuele) intimidatie, agressie en geweld.
- Iemand moet desgewenst anoniem met een vertrouwenspersoon kunnen spreken. Een vertrouwenspersoon heeft een duidelijke functieomschrijving en alle benodigde bevoegdheden om zijn taak volledig en vrij te kunnen uitvoeren. U communiceert met regelmaat over deze mogelijkheid voor uw personeel en geeft de mogelijkheid bij werknemers aan indien dit aan de orde is.

Referentie naar bestaande regelingen

Regeling	Paragraaf	Corresponderende eisen
OHSAS 18001	4.4.1	A12
OHSAS 18001	4.4.3	A13
VCA	4.1	A13
OHSAS 18001	4.5.2	A14
OHSAS 18001	4.3.3	A16

Personeelsbeleid				
A22				
	Uw organisatie biedt haar werknemers een pensioenregeling voor opbouw van reserves na de pensioengerechtigde leeftijd.			
A23				
	Uw organisatie heeft bij het aannemen van nieuwe medewerkers aandacht voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.			
A24				
	Uw organisatie doet periodiek onderzoek naar de tevredenheid van haar werknemers en bevraagt daarvoor een representatieve doorsnede van het personeel. De frequentie waarmee en de wijze waarop dit gebeurt, kunt u motiveren.			
A25				
	Uw organisatie voert een beleid met betrekking tot actieve reductie van ziekteverzuim en voorkomt dat het structureel wordt, door het ontstaan ervan te onderzoeken en oorzaken weg te nemen.			
A26				
	Uw organisatie houdt functioneringsgesprekken met haar medewerkers. De frequentie waarmee en de wijze waarop dit gebeurt, kunt u motiveren.			
A27				
	Uw organisatie houdt exitgesprekken met mensen die de organisatie verlaten, om hun beweegredenen te leren kennen.			

Toelichting A22

Een werkgever is niet wettelijk verplicht een pensioenregeling aan te bieden maar binnen deze regeling wordt er belang aan gehecht dat dit gebeurt.

VHS: Dit kan op brancheniveau (FME) zijn geregeld, bijvoorbeeld d.m.v. een CAO.

Toelichting A23

Deze eis betekent dat u in uw aannamebeleid expliciet rekening houdt met mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij kunt u denken aan allochtonen, minder validen en langdurig werklozen. Daarnaast heeft u bij het uitvoeren van de werkzaamheden speciale aandacht voor deze groepen werknemers.

VHS: Dit kan tot uiting komen in vacaturepublicaties maar zeker ook in het aannamebeleid en beter nog, in de samenstelling en opbouw van het personeel.

Toelichting A24

VHS: Dit kan door middel van daadwerkelijke enquêtes, maar ook andere vormen van consultering om een indicatie van de tevredenheid te krijgen of functioneringsgesprekken.

Toelichting A25

VHS: Het contract met de arbodienst, het eventueel gebruiken van een SMT en/of het daadwerkelijk kunnen laten zien van voorbeelden van verzuimreducerende maatregelen.

Referentie naar bestaande regelingen

Regeling	Paragraaf	Corresponderende eisen
OHSAS 18001	4.5.1	A24
OHSAS 18001	4.3.3	A25
VCA	1.6	A26
OHSAS 18001	4.5.1	A26

Gezondheid en veiligheid

A36					
	Uw organisatie houdt toezicht op het naleven van wet- en regelgeving en gemaakte afspraken op het gebied van veiligheid en gezondheid door onder uw verantwoordelijkheid vallende medewerkers en partijen. Zo nodig neemt uw organisatie maatregelen als dit onvoldoende gebeurt.				
A37					
	Uw organisatie onderzoekt voorafgaand aan de werkzaamheden welke noodzakelijke middelen, geschikt voor het veilig en gezond uitvoeren van het werk nodig zijn en stelt ze ter beschikking. U toetst steekproefsgewijs het gebruik ervan.				
A38					
	Uw organisatie beheerst de veiligheids-, gezondheids- en welzijnsrisico's van haar eigen werknemers op basis van een actuele risico-inventarisatie en – evaluatie (RI&E).				
A39					
	Uw organisatie bevordert een cultuur waarin werknemers elkaar aanspreken op situaties waarin veiligheid en gezondheid in het geding zijn.				

Toelichting A36

Wettelijk gezien moet u:

- de risico's van het werk in kaart brengen, verbeteringen voorstellen, het beleid vaststellen en evalueren;
- voorlichting en instructies geven over deze risico's en over de maatregelen die daartegen genomen zijn.

Werknemers moeten de veiligheidsinstructies opvolgen en beschikbaar gestelde beschermingsmiddelen gebruiken.

Toelichting A38

U neemt op basis van de risico-inventarisatie structureel maatregelen om deze risico's daar waar mogelijk weg te nemen of te verminderen en evalueert periodiek de effectiviteit daarvan. Bij het nemen van maatregelen volgt u de arbeids-hygiënische strategie.

Toelichting A39

VHS: Dit kan tot uiting komen in bespreekpunten betreffende veiligheid en gezondheid in bijvoorbeeld werkoverleg.

Referentie naar bestaande regelingen

Regeling	Paragraaf	Corresponderende eisen
OHSAS 18001	4.3.1	A36
OHSAS 18001	4.4.6	A36
VCA	2.4/10.2	A36 en A37
OHSAS 18001	4.4.1	A37
OHSAS 18001	4.3.3	A38

Persoonlijke ontwikkeling

A45					
	Uw organisatie leidt haar werknemers op en traint ze op het vakmatig, veilig en gezond uitvoeren van het werk en op alle bijbehorende en onvermijdbare risicovolle handelingen.				
A46					
	Uw organisatie heeft voor de werknemers een opleidings-/trainingsschema met zowel de geplande als de gehouden opleidingen/trainingen, ten behoeve van een langdurige inzetbaarheid.				

Toelichting A46

Uw aanbod aan trainingen kan mede worden afgestemd op uitkomsten van persoonlijke ontwikkelingsgesprekken. Wat betreft trainingen is het relevant informatie te hebben over:

- de trainingen die zijn overeengekomen;
- met welke doelstelling(en) de trainingen zijn gevolgd;
- wanneer de trainingen plaats dienen te vinden en of ze zijn gevolgd.

Referentie naar bestaande regelingen

Regeling	Paragraaf	Corresponderende eisen
VCA	3.1/3.2/3.3/3.4/(4.2)	A46
OHSAS 18001	4.4.2	A46

Uitsluitingstabel

Eis	OHSAS 18001	VCA	BRL 6000	SVMS007	BRL9600
A1					
A2					
A3					
A4					
A5					
A6					
A7					
A12	4.4.1				
A13	4.4.3	4.1			
A14	4.5.2				
A15					
A16	4.4.3				
A17					
A22					
A23					
A24	4.5.1				
A25	4.4.3				
A26	4.5.1	1.6	6.6.14		
A27					
A36	4.3.1/4.4.6			2.1.6	4.9.1
A37	4.4.1	2.4/10.2			
A38	4.3.3				
A39					
A46	4.4.2	H3/(4.2)			

Tabel 1 Uitsluitingstabel Mens en Werk

 100 % dekking

3 Klant

Communicatie en informatie						
K1	In de communicatie met de afnemers zorgt uw organisatie dat zij blijvend voldoet aan relevante wet- en regelgeving					
K2	In de voorlichting aan uw afnemers garandeert uw organisatie de informatie inzake onder andere veiligheids- gezondheids- en milieu-issues, productspecificaties en doelmatig en duurzaam gebruik					
K3	Uw organisatie voorkomt in de communicatie vormen van discriminatie en houdt rekening met bijzondere groepen die mogelijk een andere vorm van voorlichting nodig hebben					
K4	Uw organisatie heeft een werkwijze inzake de communicatie naar klant die niet misleidend, frauduleus, oneerlijk, bedrieglijk, onduidelijk of dubbelzinnig is.					
K5	Uw organisatie is transparant in de communicatie richting de waardeketen					
K6	Uw organisatie is transparant, tijdig en volledig in de communicatie met uw afnemer inzake product, prijzen en belastingen					

Toelichting K1

U geeft in de communicatie met uw afnemer transparante informatie over het voldoen aan wet- en regelgeving in relatie tot uw product. Dit kan gaan om wettelijke kwaliteits- en veiligheidseisen, zowel nationaal als internationaal, maar ook om kwaliteits- en veiligheidsregelingen, algemeen bindend overeengekomen binnen uw sector. Voorbeelden zijn CE-markering, etikettering en productinformatie in de voor de afnemer begrijpelijke taal.

VHS: Algemene leveringsvoorwaarden zijn centraal geregeld. Rest is op organisatieniveaus al dan niet afgedekt middels certificatie.

Toelichting K3

U kunt hierbij denken aan bijvoorbeeld het in stand houden van stereotypering, refereren naar of gebruikmaken van kwetsbare groepen op een dusdanige wijze dat dit schadelijk kan zijn voor deze groepen.

VHS: Dit is afgedekt d.m.v. productcertificeringen. Er is geen sprake van bijzondere groepen waar anders mee omgegaan moet worden dan tot nu toe.

Toelichting K4

VHS: Hier kan invulling aan worden gegeven door middel van Algemene leveringsvoorwaarden, voor zover daarin betreffende zaken worden afgedekt.

Toelichting K5

Transparantie zorgt voor duidelijk onderscheidende reclame en marketing, geeft de waardeketen de mogelijkheid een vergelijking te maken met andere aanbieders van producten of producten zelf.

VHS: De algemene leveringsvoorwaarden (versie 2001) dienen te worden gebruikt.

Toelichting K6

Het gaat hier over communicatie en informatie inzake de levering, de voorwaarden, bepalingen inzake bijvoorbeeld verzekering, kwaliteitsgaranties, termijnbetalingen, vervaldata. Deze dient eenduidig, volledig en begrijpelijk te zijn en niet verwarrend te zijn. Facturen dienen op transparante en duidelijke wijze gekoppeld te zijn aan de specificaties in het contract.

VHS: Ten dele wordt dit ingevuld door gebruik van algemene leveringsvoorwaarden.

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Contractvorming				
K10				
Uw organisatie zorgt voor begrijpelijke, duidelijke, eerlijke en volledige contracten met haar afnemers				

Toelichting K10

Contracten dienen begrijpelijk te zijn voor de afnemer, te voorzien te zijn van eerlijke en voor de afnemer realistische voorwaarden, waaronder termijnen, en duidelijke en voldoende informatie te geven over prijzen, betalingen, annuleringen, aanvullende kosten en wettelijke garantieregeling.

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Gezondheid en veiligheid				
K13				
Uw organisatie garandeert dat haar producten en diensten voldoen aan relevante wet- en regelgeving				
K14				
Uw organisatie neemt dusdanige maatregelen dat uw bedrijfsvoering zo min mogelijk gevaar vormt voor de afnemer				
K15				
Uw organisatie is op basis van inventarisatie en analyses op de hoogte van de veiligheids- en gezondheidsrisico's die uw producten herbergen waar die dan ook in de waardeketen worden toegepast				
K16				
Uw organisatie heeft regelingen voorzien die het terugroepen van producten mogelijk maken in geval van calamiteiten.				

Toelichting K13

De begrippen "product" en "dienst" dienen door uw organisatie vertaald te worden naar de eigen situatie. Voorbeelden zijn: bouwstoffen, halffabricaten.

De basis voor productveiligheid is het voldoen aan wet- en regelgeving. U dient op de hoogte te zijn van relevante wet- en regelgeving van toepassing op uw producten of diensten en zich ervan te vergewissen dat deze producten of diensten daaraan voldoen. U kunt daarbij denken aan conformiteitsverklaringen, productcertificaten, e.d.

VHS: CE markering, voor zover van toepassing. Daarnaast zijn private eisen van toepassing.

Toelichting K14

- Zowel voortbrengingsprocessen als producten (en de toepassing daarvan) en diensten mogen geen gevaar opleveren voor de directe en indirecte afnemer, of dit nu de gebruiker is of de eindgebruiker.
- U kunt daarbij bijvoorbeeld denken aan toepassing van (grond)stoffen in producten (hetgeen vooral van belang is binnen de toeleverende industrie).
- **VHS:** Hierbij valt te denken aan CE en het voldoen aan milieuwetgeving. Daarnaast loopt nu een EPD traject op brancheniveau.

Toelichting K15

Om optimaal maatregelen te kunnen nemen in het samenstellen of verwerken van producten zonder dat deze onbeheersbare veiligheids- en gezondheidsrisico's voor de afnemer (gebruiker en/of eindgebruiker) met zich mee brengt, is het noodzakelijk deze risico's, maar ook contactgroepen in kaart te brengen.

Toelichting K16

- Het terug roepen van producten (recall) kan noodzakelijk zijn in het geval dat een product aan klanten is geleverd dat onvoorziën gevaar veroorzaakt, ernstige defecten vertoont, of misleidende of verkeerde informatie bevat.
- Passende middelen en media dienen geregeld te zijn, evenals gepaste maatregelen om product in de markt te kunnen opsporen, voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is.
- Dit kan mogelijk geregeld zijn door middel van geldende certificatieregelingen.

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Duurzame consumptie				
K20				
Uw organisatie biedt producten aan waarvan het negatief effect op gezondheid, milieu en maatschappij gedurende de gebruiksfase tot een minimum wordt beperkt				

Toelichting K20

- De primaire keuze van uw organisatie is producten aan te bieden die zo mogelijk geen of zo min mogelijk schadelijk effect hebben.

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Dienstverlening, ondersteuning en het oplossen van klachten en geschillen				
K24				
Uw organisatie voorkomt zo goed mogelijk discriminatoir handelen in geval van levering van essentiële voorzieningen, met andere woorden u maakt geen onderscheid in klanten of klantengroepen in uw dienstverlening.				
K25				
Uw organisatie beschikt over een werkende klachtenregeling die beschikbaar is en geldig is voor iedere directe afnemer				

Toelichting K24

U streeft naar gelijke kwaliteit en hetzelfde niveau aan dienstverlening ongeacht om welke groep afnemers het gaat. Ditzelfde geldt in geval van onderbreking van levering. **VHS**: Een invulling kan worden gegeven door middel van algemene leveringsvoorwaarden.

Toelichting K25

Uw klachtenregeling geeft invulling aan minimaal de volgende elementen:

- wijze van indienen van klachten;
- termijnstellingen in relatie tot bevestiging en afhandeling;
- verantwoordelijkheden met betrekking tot registratie;
- behandeling en afhandeling;
- communicatie gedurende de behandeling en afhandeling.

De klachtenregeling heeft tot doel de klacht op correcte wijze af te handelen, wat verder gaat dan enkel financiële genoegdoening. Uw organisatie gebruikt de klachtenregeling om eigen bedrijfsvoering te verbeteren om zodoende herhaling te voorkomen. De klachtenregeling zoals bijvoorbeeld in KOMO-regelingen is opgenomen, geeft hier al in belangrijke mate invulling aan.

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Privacy en gegevensbescherming						
K30	Uw organisatie beperkt zo veel mogelijk de registratie van persoonlijke gegevens van de (potentiële) afnemer					
K31	Uw organisatie verzamelt persoonlijke gegevens van de (potentiële) afnemer uitsluitend via wettige en eerlijke methoden en informeert de (potentiële) afnemer over het doel van het verzamelen van persoonlijke gegevens					
K32	Uw organisatie beschikt over een doelmatige beveiliging van persoonlijke gegevens					
K33	Uw organisatie respecteert het recht van de (potentiële) afnemer om de registratie van gegevens te verifiëren en zo nodig te betwisten					

Toelichting K30

U registreert alleen die persoonlijke gegevens die nodig zijn voor goede dienstverlening en productlevering (aanbieding, levering en nazorg). Indien u meer dan dat registreert doet u dat alleen na uitdrukkelijke toestemming van de (potentiële) afnemer. Met name gegevens van de consument als klant zijn hier relevant.

Toelichting K31

Waar mogelijk informeert u de (potentiële) afnemer voorafgaand aan het verzamelen en registreren van persoonlijke gegevens.

Toelichting K33

In geval van positieve betwisting, regelt u dat gegevens worden vernietigd, gerectificeerd, aangevuld of gewijzigd.

4 Milieu

Vervuiling, afval en gevaarlijke stoffen	
M1	Uw organisatie heeft alle vereiste milieuvergunningen en/of –meldingen voor uw activiteiten, producten en diensten.
M2	Uw organisatie kent de eisen die de branche en uw opdrachtgevers stellen aan (mogelijke) vervuiling, afval en het gebruik van gevaarlijke stoffen
M3	Uw organisatie voldoet aan de eisen die wet- en regelgeving, branches en/of opdrachtgevers aan u stellen
M4	Uw organisatie gebruikt een programma ter voorkoming van vervuiling in geval van noodsituaties en/of incidenten. Uw organisatie oefent dit programma.
M5	Uw organisatie kent door inventarisatie en analyse (mogelijke) vervuiling en afval die uw activiteiten, producten en diensten veroorzaken.
M6	Uw organisatie weet door inventarisatie en analyse welke gevaarlijke stoffen direct worden toegepast voor uw product, dienst en/of activiteit
M7	Uw organisatie neemt maatregelen om de belangrijkste bronnen van vervuiling en afval te beperken
M8	Uw organisatie neemt maatregelen om het gebruik van gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk te vermijden
M9	Uw organisatie stelt informatie over de door u veroorzaakte vervuiling, afval en het gebruik van gevaarlijke stoffen ter beschikking aan belanghebbenden

Toelichting M2

- Vervuiling heeft o.a. betrekking op de vervuiling naar lucht, water en bodem, maar ook op geluid, trillingen, hinder en straling.
- Water betreft zowel (marien) oppervlaktewater als grondwater.
- Bij gevaarlijke stoffen valt te denken aan stoffen (van natuurlijke of kunstmatige oorsprong) die één of meer van de volgende gevaarlijke eigenschappen hebben: brandgevaarlijk, oxiderend, explosief, corrosief, giftig, radioactief, milieugevaarlijk, besmettelijk, viraal, carcinogeen.
- Het kan hier gaan om eisen als gevolg van een convenant die door uw branche is afgesloten, of om specifieke milieu(informatie)-eisen die uw branche voor uw product heeft vast gesteld.
- Denk ook aan verplichte afvalscheiding op een werklocatie, verplichte werktijden in verband met hinder naar de omgeving of bepaalde gevaarlijke stoffen die een opdrachtgever niet in zijn (eind)product wenst.
- **VHS:** Voor wat betreft eisen op brancheniveau speelt VHS daarin een coördinerende en informerende rol.

Toelichting M4

- Een programma is een combinatie van activiteiten, middelen en maatregelen die volgens vooropgezet schema zullen worden verricht.
- Een incident is een onvoorziene gebeurtenis met (mogelijke) gevolgen voor het milieu.
- Een noodsituatie is een situatie waarin onmiddellijke actie noodzakelijk is om gevolgen te voorkomen of te beperken

Toelichting M8

- Denk hierbij aan alternatieve stoffen en additieven die eenzelfde werking hebben als de te vervangen stof, maar geen bekende gevaareigenschappen hebben.

Referentie naar bestaande regelingen

Regeling	Paragraaf	Corresponderende eisen
ISO 14001	4.3.2	M1, M2
ISO 14001	4.5.2	M3
ISO 14001	4.4.7	M4
ISO 14001	4.3.1 en 4.5.1	M6, M7, M8
ISO 14001	4.3.3	M7, M8
ISO 14001*	4.4.3	M9

* aan de eis is in principe voldaan indien u ISO-gecertificeerd bent, echter in de praktijk is toetsing nodig aangezien gedurende niet alle certificatie-audits hier expliciet aandacht aan besteed wordt.

Hulpbronnen	
M18	
Uw organisatie kent de eisen die wet- en regelgeving, branches en opdrachtgevers stellen aan de door uw organisatie gebruikte hulpbronnen	
M19	
Uw organisatie voldoet aan de eisen zoals genoemd in M18	
M20	
Uw organisatie heeft zicht op het directe verbruik van hulpbronnen.	
M21	
Uw organisatie neemt maatregelen om het gebruik van de belangrijkste directe hulpbronnen te beperken	
M22	
Uw organisatie stelt informatie over het verbruik van uw hulpmiddelen ter beschikking aan belanghebbenden	

Toelichting M18

- Hulpbronnen zijn de natuurlijke rijkdommen van onze planeet, zoals delfstoffen, water en lucht, en het duurzaam gebruik daarvan. Energie behoort tot het onderwerp Klimaatverandering.
- Denk hierbij aan hulpstoffen die bij (Europese) wet verboden zijn of door uw branche voor gebruik zijn uitgesloten (bijvoorbeeld illegaal gekapt hout).
- Denk ook aan eisen die klanten stellen, zoals het aantoonbaar gebruiken van FSC-hout of gerecycleerde metalen.
- **VHS:** Voor wat betreft eisen op brancheniveau speelt VHS daarin een coördinerende en informerende rol.

Toelichting M20

Denk bijvoorbeeld aan het verbruik van stoffen als mineralen, metalen, water maar ook gassen.

Toelichting M22

Het kan hier gaan om informatie over de aard en hoeveelheid van gebruikte hulpbronnen.

Referentie naar bestaande regelingen

Regeling	Paragraaf	Corresponderende eisen
ISO 14001	4.3.2	M18
ISO 14001	4.5.2	M19
ISO 14001	4.3.1	M20
ISO 14001	4.3.3	M21
ISO 14001	4.4.3	M22

Klimaatverandering				
M32				
	Uw organisatie heeft zicht op de eisen die wet- en regelgeving, brancheorganisaties en opdrachtgevers stellen aan uw bijdrage aan klimaatverandering (als gevolg van uw activiteiten, producten en diensten)			
M33				
	Uw organisatie voldoet aan de eisen zoals genoemd in M32			
M34				
	Uw organisatie heeft zicht op de directe bijdrage van uw activiteiten, producten en diensten aan klimaatverandering			
M35				
	Uw organisatie neemt zo mogelijk maatregelen om uw negatieve invloed op klimaatverandering te verminderen			
M36				
	Uw organisatie stelt informatie over uw directe invloed op klimaatverandering ter beschikking aan belanghebbenden			

Toelichting M32

- Aan klimaatverandering draagt bij de emissie van o.a. waterdamp, VOS, CO₂, CH₄, N₂O, C_xF_yCl_z, SF₆, O₃.
- Het gaat hier bijvoorbeeld om eisen inzake energie-efficiency die in het Activiteitenbesluit zijn opgenomen of een energieconvenant waartoe uw branche zich geconformeerd heeft.
- **VHS:** Voor wat betreft eisen op brancheniveau speelt VHS daarin een coördinerende en informerende rol.

Toelichting M34

U weet bijvoorbeeld welke en hoeveel u van de genoemde stoffen uitstoot (als gevolg van het gebruik van energie) binnen uw inrichting, ten gevolge van transport van mensen en materialen maar ook op werklocaties.

Referentie naar bestaande regelingen

Regeling	Paragraaf	Corresponderende eisen
ISO 14001	4.3.2	M32
ISO 14001	4.5.2	M33
ISO 14001	4.3.3	M35
ISO 14001	4.3.1 en 4.5.1	M34
ISO 14001*	4.4.3	M36
CO ₂ -prestatieladder	Trede 2	M34, M35
CO ₂ -prestatieladder	Trede 3	M36

* aan de eis is in principe voldaan indien u ISO-gecertificeerd bent, echter in de praktijk is toetsing nodig aangezien gedurende niet alle certificatie-audits hier expliciet aandacht aan besteed wordt.

Milieubeschermt, biodiversiteit en herstel van natuurlijke leefgebieden				
M47				
Uw organisatie heeft zicht op de eisen die wet- en regelgeving, brancheorganisaties en opdrachtgevers stellen aan haar invloed op de biodiversiteit, haar invloed op ecosystemen en het gebruik van land en ruimte				
M48				
Uw organisatie voldoet aan de eisen zoals gesteld in M47				
M49				
Uw organisatie heeft zicht op de directe effecten van uw activiteiten, producten en diensten op biodiversiteit, ecosystemen en het gebruik van land en ruimte				
M50				
Uw organisatie neemt maatregelen om negatieve effecten zoals genoemd in eis M49 te verminderen				
M51				
Uw organisatie stelt informatie over uw invloed en effecten ter beschikking aan belanghebbenden				

Toelichting M47

- Biodiversiteit is de graad van verscheidenheid aan levensvormen (w.o. soorten, genen) binnen een gegeven ecosysteem.
- Een ecosysteem is het geheel van planten en dieren in een gebied en hoe ze in verhouding staan tot elkaar en hun omgeving.
- Denk bij deze eis aan eisen die opgenomen zijn in ruimtelijke plannen, maar ook eisen die gelden voor de EHS en Natura2000-locaties.
- **VHS:** Voor wat betreft eisen op brancheniveau speelt VHS daarin een coördinerende en informerende rol.

Toelichting M48

Hier gaat het niet enkel om directe effecten, maar ook de effecten binnen de gehele bedrijfskolom. Vanaf het moment dat een grondstof wordt gewonnen tot het einde van de levensfase van uw product, moet duidelijk zijn wat de (potentiele) gevolgen zijn voor biodiversiteit, ecosystemen en het gebruik van land en ruimte

Toelichting M49

Denk hierbij aan de effecten vanuit uw inrichting of werklocatie op Beschermd Gebieden, maar ook ruimtebeslag van productielocaties.

Referentie naar bestaande regelingen

Regeling	Paragraaf	Corresponderende eisen
ISO 14001	4.5.2	M48
ISO 14001*	4.3.2	M47
ISO 14001	4.3.3	M50
ISO 14001*	4.3.1 en 4.5.1	M49

* aan de eis is in principe voldaan indien u ISO-gecertificeerd bent, echter in de praktijk is toetsing nodig aangezien gedurende niet alle certificatie-audits hier expliciet aandacht aan besteed wordt.

5 Maatschappij

Maatschappelijke betrokkenheid	
S1	Uw organisatie heeft zicht op de positieve en negatieve maatschappelijke effecten die uw organisatie op de omgeving heeft.
S2	Uw organisatie neemt maatregelen om de positieve maatschappelijke effecten die uw organisatie op de omgeving heeft te versterken en de negatieve te reduceren of geheel weg te nemen.
S3	Uw organisatie voorziet haar omgeving van tijdige en volledige informatie daar waar die directe omgeving wordt beïnvloed door uw bedrijfsprocessen.
S4	Uw organisatie ondersteunt verenigingen, projecten, initiatieven of gemeenschappelijke voorzieningen.
S5	Uw organisatie is transparant en communiceert intern en extern over haar maatschappelijke activiteiten en over haar relaties met externe partijen.

Toelichting S1

Positieve effecten zijn bijvoorbeeld het beschikbaar stellen van werkgelegenheid en daarmee de mogelijkheid voor mensen een inkomen te genereren. Negatieve effecten kunnen bijvoorbeeld zijn overlast door geluid of trilling die ontstaan bij uw bedrijfsvoering.

Toelichting S2

Dit geldt zowel voor wat betreft uw huidige bedrijfsvoering, uw werk- en projectlocaties maar ook voor wat betreft nieuwe investeringen en gerelateerde activiteiten.

Toelichting S3

Hieronder valt het streven naar het hindervrij uitvoeren van uw werkzaamheden. Ook kan tijdens activiteiten gevraagd worden maatregelen te treffen om de directe omgeving zoveel mogelijk te ontzien. Belangen en behoeften van betrokken partijen worden vooraf in kaart gebracht en afgewogen. Meerdere oplossingen worden bekeken en beoordeeld over bijvoorbeeld de gehele levenscyclus van een project, de best scorende kan worden gekozen. U controleert de effectiviteit van de genomen maatregelen bijvoorbeeld door het instellen van een klachten registratie systeem.

Toelichting S4

U ondersteunt door inzet van middelen (geld, materiaal of inzet van eigen mensen) uw directe lokale omgeving of een omgeving die op grotere afstand ligt, bijvoorbeeld in minder ontwikkelde landen. U bevestigt hiermee de band met uw omgeving en de maatschappij. Het creëert mogelijkheden om daarmee nauw in contact te staan, contacten uit te wisselen en daarmee te ondersteunen en te versterken. Het behoud van tradities, cultuur, cultureel erfgoed en daarmee identiteit van een gemeenschap vallen ook hieronder.

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Opleiding en ontwikkeling

S10						
Uw organisatie verspreidt actief de bij uw onderneming aanwezige kennis en kunde die van maatschappelijk nut (kunnen) zijn.						

Toelichting S10

Dit kan zijn door bijvoorbeeld publicaties in vakbladen.

Referentie naar bestaande regelingen

Niet van toepassing.

Werkgelegenheid, inkomen en welzijn

S14						
U draagt uw belastingen af, daar waar de belaste bedrijfsactiviteiten zijn verricht.						
S15						
U streeft naar behoud van bestaande werkgelegenheid voor de lokale gemeenschap.						

Toelichting S15

U besteedt bijvoorbeeld aandacht aan de mogelijke gevolgen voor de lokale werkgelegenheid bij:

- automatisering van uw bedrijfsvoering;
- sluiting van (delen van) de organisatie;
- openen van nieuwe vestigingen;
- nieuwe (project)locaties.